

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.76/2024/10.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Molnár Ferencné dr., bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2024. június 11.

Az ügy tárgya: testi sértés büntette

Terhelt(ek):

Első fok: Esztergomi Járásbíróság, 12.B.22/2022/23., ítélet,
előkészítő ülés, 2022. május 16.,
jogerős: 2022. május 16.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a testi sértés büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva az Esztergomi Járásbíróság 12.B.22/2022/23. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] Az Esztergomi Járásbíróság a 2022. május 16. napján meghozott és aznap jogerős 12.B.22/2022/23. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetőjében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés]. Ezért 1 év 8 hónap börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.

II.

[2] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottn – a jogerős ítélet megváltoztatása, és a felmentése érdekében.

[3] A felülvizsgálati indítvány szerint az elkövetéskor fennálltak azon pszichés problémái, nehézségei, amelyek az elkövetett bűncselekmény kapcsán jelentősen befolyásolták a belátási képességét, tudatát. Amennyiben az ítélet meghozatala során a bíróság figyelembe vette volna a meglévő súlyos mértékű, skizofrénia tüneteit mutató pszichés elváltozásait, esetlegesen el sem kellett volna ítélni, vagy jóval enyhébb büntetést kellett volna vele szemben kiszabni.

[4] A Legfőbb Ügyészség BF.118/2024/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt e vonatkozásban alaptalannak tartotta, ugyanakkor álláspontja szerint a jogerős ügydöntő határozat a Be. 649. § (2) bekezdésében írt eljárási szabálysértéssel érintett.

[5] Kifejtette, hogy az eljáró bíróság feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályt vétett, mivel a terhelt beismerő nyilatkozatát a törvényi előfeltételek hiányában fogadta el.

[6] A bíróság az előkészítő ülésen nem figyelmeztette a terheltet a Be. 185. § (1) bekezdésében foglaltakra, ekként a vallomása bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

[7] A rövidített jegyzőkönyv nem tartalmazza a terhelt vallomását, amelyből megismerhető lenne saját nyelvezetű nyilatkozata, ami alapot adhatna a Be. 504. § (2) bekezdés a) pontja szerinti feltétel vizsgálatához. Erre tekintettel a bűnösséget beismerő nyilatkozat előkészítő ülésen történő elfogadásához szükséges további törvényi előfeltételek vizsgálata nem szükséges.

[8] A bíróság a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatát a törvényi feltételek hiánya ellenére végzéssel elfogadta, amelynek azonban nincs indokolása. Így nem is állapítható meg, hogy az alapügyben eljáró bíróság a konkrét ügy milyen egyedi sajátosságaira tekintettel hozta meg a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásáról szóló végzést.

[9] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot helyezze hatályon kívül és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.

III.

[10] A felülvizsgálati indítvány és a Legfőbb Ügyészség indítványa egyaránt alaptalan.

[11] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be.

649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[12] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. E körbe tartozik, ha a bíróság a terheltet valamely büntethetőséget kizáró ok ellenére ítéli el.

[13] A felülvizsgálati indítványban a terhelt arra hivatkozott, hogy a cselekmény elkövetésekor fennálló kóros elmeállapota miatt nem büntethető.

[14] A Btk. 17. § (1) bekezdése szerint nem büntethető, aki a büntetendő cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában követi el, amely képtelenné teszi cselekménye következményeinek a felismerésére, vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen. A (2) bekezdés alapján a büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elmeműködés kóros állapota az elkövetőt korlátozza a bűncselekmény következményeinek a felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

[15] A Btk. nem általánosságban, hanem kifejezetten a konkrét (az elkövetőnek felrótt) bűncselekmény viszonyában rendelkezik a kóros elmeállapot beszámítási képességet érintő (korlátozó vagy kizáró) hatásáról. Erre tekintettel a tüneteknek a konkrét cselekménnyel összefüggő – a vádbeli, vagy ítéleti tényállással összevetett – vizsgálata alapján tisztázható a felismerési képesség kérdése.

[16] A kóros elmeállapot mint büntethetőséget kizáró ok fennállása jogkérdés, amelyre a jogerős ítélet tényállásában rögzített tényekből kell következtetést levonni. Ezért a terhelt elmebeli állapotával, elmeműködésének rendellenességeivel kapcsolatos ténymegállapításokat a tényállásnak értelemszerűen tartalmaznia kell. Kétségtelen ugyanakkor, hogy a tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálandó. Ezért a történeti tényállás bevezető részében írtak valamennyi tényállási pont vonatkozásában figyelembe jönnek, és részei az indokolásban írt, de tartalmilag tényeket rögzítő részek is (BH 2015.216.I.).

[17] A terhelt egészségi állapotára, és ekként esetleges kóros elmeállapotára vonatkozó ténymegállapítást jelen ügyben az ítélet nem tartalmaz, így az erre való hivatkozás felülvizsgálat alapjául jelen ügyben nem szolgálhat.

[18] A Legfőbb Ügyészség által hivatkozott eljárási szabálysértéssel összefüggésben a Kúria rámutat a következőkre.

[19] A Kúria a megtámadott határozatot a Be. 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be [Be. 659. § (6) bekezdés].

[20] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés h) pont első fordulata szerint ilyen eljárási szabálysértés, ha az elsőfokú bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el.

[21] A Be. 504. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának a feltétele, hogy

- a vádlott e nyilatkozatának természetét és elfogadásának következményeit megértette,
- a vádlott beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kétely nem mutatkozik,
- a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai alátámasztják.

[22] Amennyiben tehát a terhelt a beismerő nyilatkozatát a törvényben foglalt tájékoztatást és figyelmeztetéseket követően teszi meg, és kihallgatása alapján megállapítható, hogy a nyilatkozatának természetével és elfogadásának következményeivel tisztában van, beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kétely nem mutatkozik, emellett a Be. 504. § (2) bekezdés c) pontban foglalt feltételnek megfelelően a bűnösségét beismerő nyilatkozata egyértelmű és azt az eljárás ügyiratai is alátámasztják, a beismerő nyilatkozat elfogadásának nincs akadálya {vö. Kúria Bfv.I.639/2021/10. szám [24] bekezdés, BH 2022.121.}.

[23] Ehhez képest a Be. 502. § (3) bekezdése az előkészítő ülés menetével kapcsolatban rögzíti, hogy az előkészítő ülés megkezdése és a vád lényegének ismertetése után a bíróság a vádlottat kihallgatja, melynek megkezdésekor a terhelti figyelmeztetésen kívül figyelmezteti a vádlottat az 500. § (2) bekezdésében foglaltakra.

[24] A Be. 502. § (5) bekezdése szerint a (3) bekezdésben meghatározott figyelmeztetéseket követően a bíróság kérdést intéz a vádlotthoz, hogy beismeri-e a bűnösségét a vád tárgyává tett bűncselekményben.

[25] A Be. 504. § (1) bekezdése értelmében, ha a vádlott a bűnösségét beismeri, és a beismeréssel érintett körben a tárgyaláshoz való jogáról lemond, a bíróság e tény, az eljárás ügyiratai, valamint a vádlott kihallgatása alapján vizsgálja meg, hogy a vádlott bűnösségét beismerő nyilatkozatát elfogadja-e. A vádlott kihallgatása – az előkészítő ülés jellegére figyelemmel – a Be. 504. § (2) bekezdésben meghatározott feltételek vizsgálatára irányul.

[26] E szabályok egybevetése alapján nyilvánvaló, hogy a bíróság csak akkor kerülhet abba a helyzetbe, hogy a Be. 504. § (2) bekezdésében írt szempontok alapján megvizsgálja a vádlott bűnösségét beismerő nyilatkozata elfogadásának lehetőségét, ha a vádlott ilyen nyilatkozatot tesz.

[27] Jelen ügyben az eljáró bíróság először 2022. április 25. napján tartott előkészítő ülést, amelyet azonban elhalasztott, mert a terhelt úgy nyilatkozott, hogy nem tudott felkészülni. A jegyzőkönyv szerint ezen az előkészítő ülésen az eljáró bíró elmagyarázta az előkészítő ülés menetét, lényegét, különös figyelemmel a Be. 506. § (1) bekezdésében, a Be. 500. § (2) bekezdés a) és b) pontjában foglaltakra, a Be. 504. § (3) bekezdésében, a Be. 508. § c) pontjában, a Be. 565. § (2) bekezdésében, a Be. 580. § (2) bekezdésében foglalt szabályokra (Esztergomi Járásbíróság 12.B.22/2022/16. számú jegyzőkönyv).

[28] Ezt követően a járásbíróság 2022. május 16. napján tartott előkészítő ülést, amelyen jogerős határozatot hozott.

[29] A Be. 445. § (8) bekezdése lehetőséget ad rövidített jegyzőkönyv készítésére, ha a bíróság ügydöntő határozata első fokon vagy másodfokon jogerőre emelkedik. Ilyenkor a rövidített jegyzőkönyvnek csak a Be. 445. § (1) bekezdésben meghatározott adatokat, valamint a bírósági eljárásnak a Be. 445. § (2) bekezdés a) pontjának megfelelő leírását kell tartalmaznia.

[30] Jelen ügyben az Esztergomi Járásbíróság 12.B.22/2022/23. számú – előkészítő ülésen hozott – ítélete első fokon jogerőre emelkedett, így az előkészítő ülésről a Be. 445. § (8) bekezdése alapján rövidített jegyzőkönyv készült. Ezt egyértelműen rögzíti a 12.B.22/2022/23. számú jegyzőkönyv utolsó, az eljáró bíró és a jegyzőkönyvvezető aláírását megelőző bekezdése.

[31] A rövidített jegyzőkönyv az alábbiakat tartalmazza:

– eljáró bíró ismételten elmagyarázza az előkészítő ülés menetét, lényegét különös figyelemmel a Be. 506. § (1) bekezdésében, a Be. 500. § (2) bekezdés a) és b) pontjában

foglaltakra, a Be. 504. § (3) bekezdésében, a Be. 508. § c) pontjában, Be. 580. § (2) bekezdésében foglalt szabályokra;

- a terhelt és védője egyezően úgy nyilatkoznak, hogy nem kérik a vádirati tényállás ismertetését;
- erre figyelemmel az ügyész ismerteti a vádiratban szereplő mértékes ügyészi indítványt;
- figyelmeztetéseket követően a terhelt a védőjével konzultál, majd
- elismeri a bűnösségét a váddal egyezően és lemond a tárgyaláshoz való jogáról;
- ezt követően a bíróság II. számú végzésében a terhelt beismerő nyilatkozatát elfogadja;
- a terhelt vallomást nem tesz, személyi körülményeivel kapcsolatos kérdésekre válaszol;
- bírói felhívásra felszólal az ügyész, a védő.

[32] A Legfőbb Ügyészség álláspontjával szemben jelen ügyben a terhelt bűnösséget elismerő nyilatkozata és tárgyalásról lemondása rendelkezésre áll.

[33] Az előkészítő ülésről felvett rövidített jegyzőkönyv tartalmazza azt, hogy a bíróság a terheltnek elmagyarázta az előkészítő ülés lényegét jogszabályi helyek megjelölésével, miként ezt követően külön azt is, hogy a terhelt beismerő nyilatkozata előtt elhangoztak a figyelmeztetések. Ezt követően pedig a bíróság lehetőséget biztosított arra, hogy a terhelt a védőjével konzultáljon. Ekként nincs alapja a (terhelti) figyelmeztetés hiányára vont következtetésnek. Ezt támasztják alá az ezt követően rögzítettek, amelyek szerint: a bűnösségét elismerte; a terhelt vallomást nem tett; személyi körülményeivel kapcsolatos kérdésekre válaszolt.

[34] Következésképpen a jegyzőkönyv tartalmi összefüggéseiből nyilvánvaló, hogy mi volt az elhangzott (terhelti) figyelmeztetés tartalma, jogszabályi hely megjelölése nélkül is [miként a Be. 502. § (3) bekezdés is a Be. 185. § (1) bekezdés megjelölése nélkül tartalmazza a terhelti figyelmeztetésre utalást].

[35] Az eljárás menete pedig önmagában felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat, megjegyezve azt, hogy jelen esetben ez is tükrözte, hogy mely figyelmeztetések hangoztak el előbb, és melyek utóbb.

[36] Jelen ügy tehát különbözik a Legfőbb Ügyészség által hivatkozott eseti döntés (Kúria Bfv.III.383/2021/7. szám, BH 2022.120.) alapjául szolgáló esettől, melyben a rövidített jegyzőkönyv semmilyen terhelti nyilatkozatot nem rögzített.

[37] Ugyancsak eltérő jogkérdés merült fel a szintén hivatkozott Bfv.I.639/2021. számú ügyben (BH 2022.121.), amelyben a Kúria a beismerő vallomás elfogadásának fent idézett feltételrendszerét vizsgálta. Fel sem merül az ügyazonosság, ez az eseti döntés indokolásából kiderül, de elég röviden utalni az eseti döntés [31] bekezdésben rögzítettekre: „Jelen ügyben az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény szerint a terhelt enyhe fokú értelmi fogyatékoságban szenved, ami közepes fokban korlátozta cselekményei társadalomra veszélyességének felismerésében; továbbá a vallomástételi képessége – értelmi fogyatékosága miatt – korlátozott, érzelmi labilitása és csökkent intellektusa miatt a vallomását mentális állapota befolyásolhatja. Ennek tükrében a terheltnek a büntetéskiszabási körülmények körében tett nyilatkozata – a beismerés elfogadása tekintetében – kétséget kelt aziránt, hogy a Be. 500. § (2) bekezdésében foglaltakat és azok következményeit megértette.”

[38] Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat, hogy a Legfőbb Ügyészség sem hivatkozott arra, hogy jelen ügyben nem teljesültek a Be. 504. § (2) bekezdés a)-c) pontjában írt feltételek.

[39] A Be. 608. § (1) bekezdés h) pont első fordulata szerint pedig az a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha az elsőfokú bíróság a bűnösséget

beismerő nyilatkozatot a Be. 504. § (2) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában fogadta el. Ez képezi felülvizsgálat tárgyát [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont].

[40] A Be. 504. § (2) bekezdés b) pontja szerint a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának feltétele, hogy a vádlott beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kétely nem mutatkozik.

[41] Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyalás előkészítése során beszerezte a Szeghalmi Járásbíróság 3.B.50/2020/88. számú ítéletét, amely a terhelt által 2020 januárjában és augusztusában elkövetett bűncselekmények kapcsán a következőket rögzíti:

- a terheltnek szív-, gyomor- valamint refluxbetegsége van, és pszichiátriai kezelésben is részesült;
- a terhelt érzelmileg labilis személyiségzavarban szenved, illetve szenvedett a bűncselekmények elkövetésekor;
- a terhelt nem kóros elmeállapotú: az elmeállapota nem korlátozta őt a bűncselekmények következményeinek a felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen {Szeghalmi Járásbíróság 3.B.50/2020/88. számú ítélet [5] bekezdés}.

[42] Ehhez képest a jelen ügyben terhére rótt bűncselekmény elkövetési ideje 2021. május 3. napja, így a terhelt beszámítási képessége kapcsán észszerű kétely a rendelkezésre álló iratok alapján valóban nem mutatkozott, a beismerő vallomás elfogadásával eljárási szabálysértés nem történt.

[43] Mindezek alapján a Kúria a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[44] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[45] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2024. június 11.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Kúria
3.Bfv.76/2024/10-I.
bírósági ügyintéző